

UCHWAŁA

Dnia 26 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń S.A. w W.
o zapłatę,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym
w dniu 26 lutego 2021 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w S.
postanowieniem z dnia 27 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ca (...),

"W jakim trybie Sąd Okręgowy winien rozpoznać apelację
wniesioną po dniu 7 listopada 2019 roku w sprawie o świadczenie nie
przekraczające 20 000,- zł, która nie została rozpoznana przez Sąd
Rejonowy w postępowaniu uproszczonym?"

podjął uchwałę:

**Wniesioną po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o
zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz
niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469 ze zm.)
apelację od wyroku wydanego przed wejściem w życie tej ustawy
w sprawie, która według dotychczasowych przepisów nie
podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, sąd
odwoławczy rozpoznaje według przepisów kodeksu
postępowania cywilnego o postępowaniu uproszczonym, w
brzmieniu nadanym tą ustawą, jeśli w świetle nowych przepisów
do tego rodzaju sprawy mają zastosowanie przepisy o
postępowaniu uproszczonym.**

UZASADNIENIE

Powódka M. S. w pozwie skierowanym przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń S.A. w W. domagała się zapłaty kwoty 10 213,40 zł z odsetkami od dnia 20 października 2012 r., z tytułu szkody komunikacyjnej spowodowanej przez sprawcę, a którego odpowiedzialność cywilną ubezpieczała strona pozwana.

Wyrokiem z dnia 31 października 2019 r. Sąd Rejonowy w S. uwzględnił powództwo.

Sąd Okręgowy w S. rozpoznając apelację strony pozwanej, wniesioną w dniu 28 listopada 2019 r., powziął wątpliwości, które wyraził w przedstawionym do rozstrzygnięcia zagadnieniu prawnym. W uzasadnieniu wskazał, iż ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.; dalej: „ustawa z dnia 4 lipca 2019 r.”), która w zasadniczej części dotyczącej zmian w kodeksie postępowania cywilnego weszła w życie w dniu 7 listopada 2019 r., w istotny sposób zmieniła model postępowania cywilnego, także w zakresie postępowania przed sądem drugiej instancji. Sprawa, w której strona pozwana wniosła apelację, po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r., ze względu na wartość przedmiotu świadczenia, podlegałaby rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym. Według przepisów przejściowych, zawartych w tej ustawie, zasadą jest stosowanie przepisów nowych do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia jej w życie, przy czym do rozpoznania środków odwoławczych, wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia jej w życie, stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu dotychczasowym. W konsekwencji rozpoznanie środków odwoławczych wniesionych po dniu 7 listopada 2019 r. powinno nastąpić według znowelizowanych przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Zastosowanie tej reguły w niniejszej sprawie oznaczałoby, że sprawa w postępowaniu odwoławczym powinna zostać rozpoznana z zastosowaniem przepisów o postępowaniu uproszczonym, które ograniczają zakres zarzutów apelacyjnych oraz mają wpływ na skład sądu

odwoławczego. Sąd Okręgowy zwraca też uwagę na konsekwencje procesowe wadliwego zastosowania w postępowaniu odwoławczym przepisów o postępowaniu uproszczonym, które mogą prowadzić do nieważności postępowania z powodu rozpoznania sprawy w składzie sprzecznym z ustawą, a także z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według stanu prawnego obowiązującego przed wejściem w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. w postępowaniu uproszczonym były rozpoznawane sprawy należące do właściwości sądów rejonowych o: roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekraczała dwudziestu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia wynikające z rękojmi, gwarancji jakości lub niezgodności rzeczy sprzedanej konsumentowi z umową, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekraczała tej kwoty; o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. nastąpiło rozszerzenie zakresu spraw rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia z rękojmi lub gwarancji - jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty, poprzez objęcie nimi spraw o świadczenie także ze stosunków pozaumownych, z tym że spośród spraw o świadczenie, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza tej kwoty, nie rozpoznaje się w postępowaniu uproszczonym spraw: należących do właściwości sądów okręgowych; małżeńskich i z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi; z zakresu prawa pracy rozpoznawanych z udziałem ławników; z zakresu ubezpieczeń społecznych, z wyjątkiem spraw wymienionych w art. 477⁸ § 2 k.p.c. i spraw o rentę (art. 505¹ § 1 i 2 k.p.c.). Wskazanie na sprawy o świadczenie oznacza, że pojęcie świadczenia powinno być rozumiane zgodnie z art. 353 § 1 i 2 k.c., przy czym, co oczywiste, chodzi o świadczenie majątkowe.

Wprowadzając ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze

zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 48, poz. 554), przepisy o postępowaniu uproszczonym, ustawodawca w art. 5 ust. 1 do postępowania pierwszo-instancyjnego zastosował zasadę automatycznego działania ustawy nowej, natomiast w odniesieniu do postępowania odwoławczego od orzeczeń wydanych przed wejściem w życie tej noweli zasadę działania ustawy dotychczasowej. Z kolei w nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz. U. poz. 933), w art. 13 w zakresie postępowania uproszczonego, ustawodawca zastosował zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej, ale do spraw, które zostały wszczęte po wejściu w życie tej noweli.

W przepisach intertemporalnych zawartych w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. ustawodawca przyjął zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej, stanowiąc w art. 9 ust. 2, że do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. Wyjątki przewidują dalsze przepisy, ale żaden z nich nie obejmuje postępowania uproszczonego, także w zakresie postępowania przed sądem drugiej instancji. Co do zasady ustawodawca zastosował regułę przewidzianą w art. XV § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 297 ze zm.). W świetle art. 9 ust. 4 w zw. z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r., zasada aktualności postępowania odnosi się także do postępowania apelacyjnego, i to w przypadku gdy wprawdzie wyrok sądu pierwszej instancji zapadł przed dniem 7 listopada 2019 r., ale apelacja została wniesiona już po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. W odniesieniu zatem do środków odwoławczych art. 9 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. zawiera przepisy szczególne, które wyłączają regułę zawartą w art. XVI § 1 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego, że jeżeli przed wejściem w życie nowelizacji zapadło orzeczenie sądu pierwszej instancji, to postępowanie odwoławcze toczy się z zastosowaniem

przepisów dotychczasowych, przy czym w sprawie, w której orzeczenie sądu pierwszej instancji zostało po dniu wejścia w życie noweli uchylone, ponowne postępowanie toczyć się będzie według nowych przepisów.

Zastosowanie przez ustawodawcę w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r., do postępowania odwoławczego, reguł intertemporalnych, odmiennych od wynikających z przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego oraz od tych, które były stosowane w dotychczasowych nowelizacjach kodeksu postępowania cywilnego w zakresie przepisów o postępowaniu uproszczonym, wyklucza przyjęcia jako zasady, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w postępowaniu uproszczonym tylko wówczas, gdy w takim postępowaniu rozpoznał ją sąd pierwszej instancji.

Brak w przepisach przejściowych zawartych w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r., przepisów wyłączających regułę wynikającą z art. 9 ust. 4 w zw. z art. 9 ust. 2 tej ustawy w odniesieniu do postępowania uproszczonego, oznacza że literalna ich wykładnia przemawia za przyjęciem, iż apelacja wniesiona w dniu 7 listopada 2019 r., bądź po tej dacie, od wydanego przed tą datą wyroku sądu pierwszej instancji w sprawie, która na podstawie dotychczasowych przepisów nie należała do kategorii spraw przekazanych do postępowania uproszczonego, podlega rozpoznaniu przy zastosowaniu w postępowaniu odwoławczym przepisów o postępowaniu uproszczonym w brzmieniu obowiązującym od dnia 7 listopada 2019 r., jeśli na podstawie nowych przepisów sprawa należy do postępowania uproszczonego.

Potwierdzeniem woli ustawodawcy stosowania nowych przepisów o postępowaniu uproszczonym także w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, gdy apelacja od wyroku wydanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. została wniesiona już po wejściu jej w życie, są dalsze przepisy przejściowe zawarte w tej ustawie, w których określono, do jakiego rodzaju postępowań odrębnych mają zastosowanie przepisy dotychczasowe. Zgodnie z art. 10, do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, które na podstawie ustaw zmienionych podlegałyby rozpoznania w postępowaniu w sprawach gospodarczych (art. 458¹ - 458¹³ k.p.c.), nie stosuje się przepisów

o tym postępowaniu. Ponadto w odniesieniu do niektórych rodzajów postępowań odrębnych ustawodawca postanowił, że przepisy dotychczasowe mają zastosowanie do zakończenia postępowania w danej instancji (art. 11 ust. 1) albo do zakończenia postępowania w pierwszej instancji (art. 11 ust. 2), względnie zastosował rozwiązanie mieszane (art. 12).

W kontekście art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. oraz nowego brzmienia art. 505¹ § 1 k.p.c., zastanawiać może cel i potrzeba art. 13 tej ustawy, zgodnie z którym sprawy o roszczenia z tytułu niezgodności towaru konsumpcyjnego z umowy sprzedaży konsumenckiej rozpoznaje się w postępowaniu uproszczonym, w brzmieniu nadanym tą ustawą, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza kwoty określonej w art. 505¹ § 1 k.p.c. Wszak zasada aktualności postępowania uproszczonego wynika już z ogólnego przepisu art. 9 ust. 2 tej ustawy, zaś nowe przepisy o postępowaniu uproszczonym weszły w życie w dniu 7 listopada 2019 r. (art. 17), i przez wzgląd na nową treść art. 505¹ § 1 i 2 k.p.c., sprawy opisane w art. 13, zostały objęte postępowaniem uproszczonym, chyba że wartość przedmiotu umowy jest wyższa od wskazanej w art. 505¹ § 1 k.p.c. W przepisie tym przedmiot świadczenia nie został ograniczony do świadczenia pieniężnego oraz do określonego rodzaju stosunku prawnego (umownego, bądź pozaumownego), który jest źródłem dochodzonego świadczenia majątkowego (pieniężnego bądź niepieniężnego). W uzasadnieniu do projektu nowelizacji wskazano, że chodzi tu o roszczenia powstałe jeszcze na gruncie ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.), która utraciła moc w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenckich (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 287), co do których postępowanie zostało wszczęte po dniu 31 maja 2017 r., tj. po zmianie art. 505¹ pkt 1 k.c. powołaną ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności. W każdym jednak razie, art. 13 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. nie modyfikuje reguł intertemporalnych wyrażonych w art. 9 ust. 2 i 4.

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. zostały wprowadzone istotne zmiany w przepisach o postępowaniu apelacyjnym w sprawach przekazanych do

postępowania uproszczonego, w pewnym tylko stopniu redukujące odmienności w porównaniu ze zwykłym postępowaniem apelacyjnym. W kwestii rozpoznania sprawy w drugiej instancji na posiedzeniu niejawnym, bądź na rozprawie, w związku z uchyceniem dotychczasowego art. 505¹⁰ § 2 k.p.c., od dnia 7 listopada 2019 r. regulacje kodeksu postępowania cywilnego są w tej materii zbieżne dla postępowania zwykłego i uproszczonego (por. art. 374 k.p.c. w zw. z art. 9 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r.). Obowiązujące już wcześniej ograniczenia w postępowaniu uproszczonym w zakresie przekształceń podmiotowych (art. 194 - 196 i art. 198 k.p.c.), przewidziane w art. 505⁴ § 1 zd. 2 k.p.c., obowiązują również w zwykłym postępowaniu apelacyjnym (por. art. 391 § 1 zd. 2 k.p.c.). Natomiast w sytuacji, gdy w sprawie, która według przepisów dotychczasowych nie podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, w postępowaniu pierwszo-instancyjnym były stosowane przepisy art. 75-85 k.p.c., to tego rodzaju czynności procesowe muszą być respektowane w postępowaniu odwoławczym, przez wzgląd na art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r., zgodnie z którym w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia jej w życie zachowują moc czynności dokonane zgodnie z przepisami, w brzmieniu dotychczasowym. Natomiast nie będzie już dopuszczalne zgłoszenie w postępowaniu apelacyjnym interwencji ubocznej (art. 76 w zw. z art. 505⁴ § 1 zd. 2 k.p.c.). Z kolei zakaz zmiany powództwa (art. 505⁴ § 1 zd. 1 k.p.c.) nie odnosi się do postępowania przed sądem drugiej instancji, lecz do postępowania przed sądem pierwszej instancji, gdyż zastrzega wyjątek w stosunku do zasady wyrażonej w art. 193 § 1 i 2 k.p.c., zaś także w postępowaniu apelacyjnym zwykłym obowiązuje reguła wyrażona w art. 383 k.p.c. Pozostaną też w mocy, zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r., w ramach postępowania odwoławczego, czynności procesowe, o których mowa w art. 505⁴ § 2 k.p.c., dokonane w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, o ile w świetle nowych przepisów nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym.

Po uchyceniu, nowelą z dnia 4 lipca 2019 r., art. 505¹¹ k.p.c., który dopuszczał, w uproszczonym postępowaniu apelacyjnym, prowadzenie postępowania dowodowego jedynie z dokumentów, chyba że apelacja została oparta na późniejszym wykryciu okoliczności faktycznych lub środków dowodowych,

z których strona nie mogła skorzystać przed sądem pierwszej instancji, w znacznym stopniu wyeliminowała też różnice w zakresie prowadzenia postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym, a tym samym ograniczyła podstawy dla kasatoryjnego wyroku, o których stanowi art. 505¹² § 1 k.p.c. Z kolei uchylene art. 505⁶ § 2 k.p.c., który wyłączał stosowanie w postępowaniu uproszczonym przepisów art. 278 -291 k.p.c., oznacza że od dnia 7 listopada 2019 r. sąd rozpoznając apelację w postępowaniu uproszczonym może skorzystać z wiadomości specjalnych (zob. też art. 505⁷ § 1 k.p.c. oraz art. 505¹³ § 2 k.p.c., regulujący konstrukcję uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego w wypadku przeprowadzenia przez sąd drugiej instancji postępowania dowodowego). Jak wspomniano, z uwagi na art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. pozostaną w mocy wszelkie czynności procesowe w zakresie postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu zakończonym w pierwszej instancji przed 7 listopada 2019 r., zaś sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę na skutek apelacji wniesionej pod rządem nowej ustawy, będzie miał do dyspozycji bardziej rozległy materiał dowodowy i przez to zasadniczo lepszy ogląd sprawy, co nie pozostaje bez znaczenia dla ograniczenia możliwości wydania kasatoryjnego orzeczenia na podstawie art. 505¹² § 1 k.p.c.

Po nowelizacji z dnia 4 lipca 2019 r. przepisów o postępowaniu uproszczonym pozostały jednak zasadnicze dotychczasowe różnice pomiędzy postępowaniem apelacyjnym zwykłym a uproszczonym, odnoszące się do składu sądu oraz modelu apelacji. Sprawy uproszczone podlegają rozpoznaniu w postępowaniu odwoławczym w składzie jednego sędziego (art. 505¹⁰ § 1 k.p.c.). Zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć na zarzutach: 1) naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie; 2) naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Po upływie terminu do wniesienia apelacji przytaczanie dalszych zarzutów jest niedopuszczalne (art. 505⁹ § 2 k.p.c.). W zwykłym postępowaniu odwoławczym obowiązuje model apelacji pełnej, co oznacza, że rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy (art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 383 k.p.c.). W uzasadnieniu uchwały składu

siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 55), Sąd Najwyższy wskazał, że apelacja w postępowaniu uproszczonym ma charakter apelacji ograniczonej i jej funkcją nie jest, tak jak w przypadku apelacji pełnej, ponowne rozpoznanie sprawy, lecz wyłącznie kontrola wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji.

Wprawdzie nowela z dnia 4 lipca 2019 r. tylko zmodyfikowała dotychczasowy art. 505¹² § 1 k.p.c. przez wprowadzenie paragrafu 1¹, nie eliminując w ten sposób w całości funkcji kasatoryjnej postępowania odwoławczego, jednak uchylenie art. 505¹¹ k.p.c. powoduje, że dotychczasowa funkcja kontrolna sądu drugiej instancji została znacznie ograniczona na rzecz także funkcji rozpoznawczej, rzecz jasna, w granicach wyznaczonych zarzutami apelacyjnymi (art. 505⁹ § 1¹ i § 2 k.p.c.). Skarżący nie jest pozbawiony możliwości powołania nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, z których nie mógł skorzystać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Zawarta bowiem w art. 505⁹ § 2 k.p.c. reguła nie ma zastosowania do nowych środków dowodowych, które są odrębnym w stosunku do zarzutów elementem apelacji (art. 368 § 1 pkt 4 i § 1² k.p.c.), podobnie, jak i do przytoczenia dalszej argumentacji dotyczącej uzasadnienia podniesionych zarzutów.

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r., w przepisach przejściowych, nie rozwiązała jednak zagadnienia związanego ze sposobem zakomunikowania przez sąd stronom w postępowaniu apelacyjnym zmiany trybu, w którym sprawa została rozpoznana przed sądem pierwszej instancji na tryb uproszczony w postępowaniu apelacyjnym. Sąd pytający tych kwestii nie objął zakresem swoich wątpliwości, ale również i one powinny być poddane analizie prawnej. Postępowanie uproszczone ma charakter obligatoryjny i jest wdrażane z urzędu, niezależnie od stanowiska stron w tym przedmiocie. W orzecznictwie zapadłym na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed wejściem w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. zwracano szczególną uwagę na czynności procesowe przewodniczącego i sądu, o których stanowi art. 201 § 1 k.p.c., w przedmiocie stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZP 42/02, OSP 2003 nr 6, poz. 78 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2005 r., III CZP 39/05, nie publ.). Wskazano, że tego

rodzaju zarządzenia przewodniczącego nie mają wyłącznie organizacyjno-administracyjnego charakteru, lecz są zaliczane do czynności procesowych o charakterze decyzyjnym. W związku z czym, zmiana trybu, w jakim sprawa ma zostać rozpoznana w drugiej instancji, powinna zawsze znaleźć odzwierciedlenie w zarządzeniu przewodniczącego w sądzie drugiej instancji bądź postanowieniu tego sądu (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 11/07, OSNC 2008 nr 2, poz. 23). W konsekwencji zarządzenie przewodniczącego albo postanowienie sądu o skierowaniu sprawy do rozpoznania w postępowaniu odrębnym, na podstawie art. 201 k.p.c., stanowi warunek przyjęcia, że sprawę rozpoznano w takim postępowaniu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2018 r., III PZ 11/18, nie publ.).

Mając na względzie przedstawiony model postępowania uproszczonego w drugiej instancji, w celu respektowania uprawnień procesowych stron oraz dla zapewnienia im jasności co do ich sytuacji procesowej, w przypadku, gdy sprawa, w której wyrok sądu pierwszej instancji został wydany przed wejściem w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r., nie podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, zaś po wejściu w życie tej ustawy należy do tego rodzaju kategorii, w związku też z brakiem w tej materii klarownego przepisu intertemporalnego, konieczne jest wydanie przez przewodniczącego wydziału w sądzie drugiej instancji zarządzenia o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu uproszczonym (art. 201 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). W przypadku, gdy przewodniczący wydziału w sądzie drugiej instancji nie wydał zarządzenia o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu apelacyjnym w trybie uproszczonym, sąd drugiej instancji wydaje postanowienie o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu apelacyjnym w trybie uproszczonym (art. 201 § 2 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). W obu przypadkach, o treści zarządzenia przewodniczącego, względnie postanowienia sądu należy poinformować strony, a ponadto stronę, która nie jest zastępowana przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuraturę Generalną Skarbu Państwa należy pouczyć o treści art. 505⁹ § 1¹ i § 2 k.p.c., chyba że sąd pierwszej instancji przy wydaniu zaskarżonego wyroku, udzielił stronie informacji, że w razie wniesienia apelacji po dniu 6 listopada 2019 r. może zostać ona rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, z czym wiążą się reguły

wynikające z tych przepisów. Obowiązek przewodniczącego wydziału sądu drugiej instancji i sądu drugiej instancji udzielenia stronie niezastępowanej przez adwokata tego rodzaju pouczenia należy wyprowadzić z art. 327 § 1 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 7 listopada 2019 r., który nakłada na sąd pierwszej instancji obowiązek pouczenia nie tylko o sposobie i terminie wniesienia środka odwoławczego, ale także odnośnie do jego warunków) w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Po doręczeniu zarządzenia przewodniczącego albo postanowienia sądu drugiej instancji o skierowaniu sprawy (apelacji) do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym skarżącemu powinien być udzielony termin, jak do wniesienia apelacji, na ewentualne przedstawienie zarzutów, według zasad obowiązujących w uproszczonym postępowaniu apelacyjnym. Termin na ewentualne przedstawienie zarzutów należy wyprowadzić z art. 505⁹ § 2 k.p.c. Skarżący składając apelację, w razie gdy wynikająca z przepisów ustawy zmiana trybu rozpoznania sprawy następuje w postępowaniu apelacyjnym, nie ma pewności, czy zostanie ona zakwalifikowana do rozpoznania w uproszczonym postępowaniu apelacyjnym. W art. 45 ust. 1 Konstytucji RP zostało zagwarantowane prawo strony do sprawiedliwego rozpoznania sprawy, z czym wiąże się też prawo do przejrzystości reguł procesowych.

W tym miejscu wymaga podkreślenia, że niedostosowanie zarzutów apelacji do wymogów określonych w art. 505 § 1¹ k.p.c. nie oznacza, że środek odwoławczy jest dotknięty brakiem formalnym podlegającym uzupełnieniu w postępowaniu naprawczym; uzupełnieniu podlega natomiast apelacja, która w ogóle nie zawiera zarzutów (art. 368 § 1 pkt 2 k.p.c.). Apelacja w postępowaniu uproszczonym, w zakresie jej jednego z elementów jakim są zarzuty, nie jest tak sformalizowana jak skarga kasacyjna. Dlatego merytorycznej kwalifikacji zarzutów apelacji, pod kątem podstaw wskazanych w art. 505⁹ § 1¹ k.p.c., dokonuje sąd drugiej instancji.

Zgodnie z art. 505¹ § 3 k.p.c., sąd może rozpoznać sprawę z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jeżeli może to przyczynić się do sprawniejszego rozwiązania sprawy; w poprzednim stanie prawnym, według art. 505⁷ k.p.c., sprawa mogła być rozpoznana z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jeżeli sąd uznał, że jest ona zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych. Zawarte w art. 505¹ § 3 k.p.c.

sformułowanie „...jeżeli może to przyczynić się do sprawniejszego rozpoznania sprawy” jest dość enigmatyczne, skoro z założenia właśnie zastosowanie reguł postępowania uproszczonego ma przyczynić się do szybszego rozpoznania sprawy. Zwrot ten może być więc różnie interpretowany, jednak nie można wykluczyć pominięcia przepisów o postępowaniu uproszczonym w postępowaniu apelacyjnym, jeżeli np. ze względu za zawiły stan prawny danej sprawy, rozpoznanie apelacji według ogólnych zasad w składzie trzech sędziów (art. 367 § 3 k.p.c.) doprowadzi do szybszego jej rozstrzygnięcia. Pominięcie przez sąd drugiej instancji przepisów regulujących postępowanie uproszczone i zastosowanie ogólnych reguł zwykłego postępowania apelacyjnego wyznaczonych przepisami art. 378 § 1 k.p.c. i 382 k.p.c. może przyczynić się do sprawniejszego rozwiązania sprawy, w tych wypadkach, gdy według przepisów o postępowaniu uproszczonym zachodziłaby konieczność wydania wyroku kasatoryjnego (art. 505¹² § 1 k.p.c.), natomiast zastosowanie ogólnych reguł postępowania apelacyjnego doprowadzi, po przeprowadzeniu stosownego postępowania dowodowego, do wydania wyroku reformatoryjnego.

Jeżeli zatem apelacja wniesiona po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. od wyroku wydanego przed 7 listopada 2019 r. - w sprawie, która wówczas nie podlegała przepisom o postępowaniu uproszczonym, a po wejściu w życie tej ustawy podlega rozpoznaniu w takim postępowaniu - została skierowana do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym (względnie nie zostało w ogóle wydane zarządzenie o skierowaniu apelacji do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym - choć wyznaczenie przez przewodniczącego składu do rozpoznania sprawy może już wskazywać na to, że sprawa została skierowana do rozpoznania w trybie zwykłym albo uproszczonym), a sąd odwoławczy uzna, że w celu sprawniejszego rozwiązania sporu zachodzi konieczność pominięcia przepisów o postępowaniu uproszczonym, wydaje stosowne postanowienie i informuje strony o jego treści, gdyż ma to znaczenie dla ich pozycji procesowej (art. 505⁹ § 2 k.p.c.). Nadto, gdy sąd odwoławczy uzna, że sprawa powinna być rozpoznana z pominięciem nowych przepisów o postępowaniu uproszczonym i zarazem zachodzi podstawa do kasatoryjnego orzeczenia, stosuje art. 505¹² § 2 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak w sentencji.

